

'La capsa vermella'

Els documents trobats són un dels grans i repetits recursos emprats per la literatura, però quan aquest miracle s'escapa de la ficció i té lloc en el món real, els resultats acaben sent encara més prodigiosos i espectaculars que en una novel·la.

L'escenari: la casa familiar **d'Antoni Campañà Bandranas** (Arbúcies 1906-Sant Cugat del Vallès 1989), un dels grans fotògrafs catalans de l'època, defensor del pictorialisme amb companys de generació com **José Ortiz Echagüe** o **Claudi Carbonell**. La seva feina va excel·lir en el camp de la fotografia artística, el fotoperiodisme, la fotografia esportiva i, és clar, en la fotografia social i comercial. També va publicar diversos llibres sobre Tossa, Tarragona, Menorca o la Costa Daurada, però el que ningú sabia era el que el seu fill, Antoni Campañà, i el seu net i nebot del primer, Toni Munné, trobarien mentre buidaven la casa familiar una capsa de fusta, amagada des de l'any 1952, amb milers de sobrets amb fotografies que els clients no havien anat a recollir i, la sorpresa, dues capses vermelles amb més de 5.000 fotografies de la Guerra Civil.

Sí, l'ànima de fotògraf el va portar a deixar la fotografia artística i a sortir al carrer amb la seva Leica per deixar constància de tot allò que passava al seu voltant, la vida dels seus veïns alterada per la cruesa ferotge de la guerra. Però la seva manera de mirar el conflicte, directa, sincera, visceral i apassionada, li va passar factura i aquelles imatges, d'un gran valor artístic i documental, no van veure mai la llum. L'horror que contenien, la tragèdia que representaven van fer que mai les mostrés, que mai arribessin a veure la llum i, malgrat això, la seva professionalitat el va portar a classificar-les i a documentar-les amb un rigor i una precisió extraordinària.

No les va voler publicar mai però tampoc va optar per destruir-les. Com si es tractés d'una amnèsia voluntària, el seu esperit catalanista, republicà i catòlic, el va portar a tancar-les en caixes, a deixar que el temps anés passant, inexorable i dens, pel record de tot allò que representaven, per aquella ferida cruel que es mantenia viva però que no volia tornar a obrir mai més de manera voluntària.

I ara, 80 anys després de la guerra, arriba la troballa i l'acció professional i apassionada de quatre persones, el periodista **Plàcid Garcia-Planas**, l'historiador **Arnau González Vilalta**, el fotògraf **David Ramos** i l'editor **Joan Sala** que es materialitza en un llibre extraordinari, 'La capsa vermella'. La Guerra Civil fotografiada per Antoni Campañà, editat de manera impecable per Comanegra i que, a banda del seu inqüestionable interès, pot ser un extraordinari regal de festes per a tots els públics.

El llibre, que gosaria a qualificar d'imprescindible en qualsevol biblioteca pública i privada, és una peça mestra per molts motius. D'entrada la qualitat indiscutible de les imatges de Campañà. Una mirada detallada a totes les fotografies seleccionades ens retorna la personalitat professional d'un fotògraf brillant i eficaç que suporta i fins i tot supera la comparació amb qualsevol dels noms famosos que ens hem acostumat a veure al costat de les grans imatges de guerra. I també una voluntat tècnica d'experimentar, amb retrats sòlids i fets en contrapicats suaus, imatges conceptuals com un vidre foradat per un tret o el passeig quasi turístic de la gent entre les mòbies exposades a les portes de les esglésies. Però, a més, també hi ha un element personal indiscutible, Campañà retratava els seus veïns, els seus clients, els seus paisatges fora del context habitual, trasbalsats per la guerra i això fa que les seves imatges tinguin una proximitat i unes implicacions íntimes, captivadores i, a la vegada, corprenedores.

És el relat gràfic d'un univers ple de tragèdies però també de vida, d'esperança, una realitat que fa mal però que també atresora infinitat de petites mirades, de detalls absolutament vitals on es fonen la quotidianitat i el drama amb una precisió clínica però plena d'ànima. Poques vegades se'ns presentarà una oportunitat com aquesta, la d'acostar-nos a la Guerra Civil amb uns documents inèdits d'una contundència absoluta. Molt important no desaprofitar-ho. 'La capsa vermella' és la via.